

at der bliver nok til dermed at besætte Statens Embeder, men ogsaa saaledes, at en god Del af den øvrige Befolkning ved Erhvervelsen af Kundskaber og Udvidelsen af Blikket sættes i Stand til at bevæge sig med Dygtighed og Kraft i Livet, hvad kan da sættes som det, man med Billighed kan forlange herfor. Ser man da hen til, hvad Gjennemsnitsindtægten er for den Del af den store Middelfstand, som overhovedet kan opoffre Noget for at faae sine Børn underviste, og hvad den deraf kan anvende til et enkelt Drengébarns Undervisning, saa er jeg vis paa, at man maa sige, at her i Danmark er 60 Rd. aarlig for Undervisning af et enkelt Drengébarn en høi Betaling. Naar man vil spørge om, hvor Mange, der have 2,000 Rd. i Indtægt, eller som ville vedkjende sig at have 2,000 Rd. i ren Indtægt — jeg tænker ikke her fortrinsvis paa Embedsmændene — saa vil man vistnok finde, at Antallet ikke bliver saa overordentlig stort sammenlignet Discipelantallet i de lærde Skoler. I hvilket Forhold staar nu 60 Rd. om Aaret, udredet ikke for Opdragelsen, men alene for Skoleundervisningen for et enkelt Barn, til en ren Indtægt af 2,000 Rd.? Jeg tør sige i et meget høit Forhold. Det er meget høit, at en Fader skal betale 3 pCt. af sin Nettoindtægt for at faae et enkelt Barn undervist. Nu siger man: Ja, men naar man gaar ud fra, hvad Undervisningen i Birkeligheden koster, og hvad det Offentlige maa tilflyde, saa er det ubilligt at forlange at faae det for saa godt Kjøb; det er dog en overordentlig stor Gave. Der er imidlertid en Side, som man ved disse Beregninger ofte overser, og det er, at det ingenlunde forholder sig saaledes, at den, der modtager Undervisningen, blot giver et ganske lille Pengebidrag eller maagte ganske gaar fri, og at han forresten faar Undervisningen som en Gave. De behøve blot, mine Herrer, at se hen til, hvorledes det forholder sig paa det allerlaveste Trin af Formuesvillkaar. De ville der se, at det at modtage Undervisning endog for slet Intet anses som en Opoffrelse; det koster dog Noget, som Mange tro, at de ikke kunne anvende derpaa. Den fattige Mand siger, at han ikke har Raad

til at lade sin Søn gaa i Skole, kjøndt han gaar gratis, og stige vi længere op, saa siger Faderen: Jeg kan ikke lade mit Barn gaa saa længe i Skole, selv om det Intet koster, thi jeg har Brug for Barnets Kræfter enten strax, eller i det Mindste maa jeg sætte ham i en Skole, som forbereder ham til om saa Aar at kunne gribe ind i mit Erhverv. Det er et Forhold, som man maa lægge sig paa Hjerte, at hvad der udredes til den høiere offentlige Undervisning er det Bidrag, som Staten giver Borgeren i et Land, hvor Gjennemsnitsindtægterne ere smaa, for at de ved et for dem selv forresten nok saa tungt Tilskud kunne faae deres Børn vel underviste. Jeg tror altsaa, at det er meget betænkeligt, saaledes som det nu er forsøgt i Finantsloven, at ville fremvinge en Forhøielse af Skolepengene, og jeg vil i alt Fald henstille til den ærede Kirkeminister at gennemføre denne Forandring saa lempelig som muligt, og saaledes, at man væsentlig gaar i den Retning at fratage dem, som slet ikke kunne siges at have Krav paa Understøttelse, da de selv have rigelige Midler, de særlige Begunstigelses, som de have Del i, saaledes at Betalingen for Undervisningen i de høiere Skoler for Flertallet af Eleverne ikke bliver væsentlig dyrere end den nu er.

Fischer: Jeg kan ikke undlade at udtale, at jeg er enig baade med den ærede sidste Taler og med det ærede Medlem, som bragte denne Sag paa Bane for nogle Dage siden, i alle væsentlige Punkter, idet jeg nemlig betragter det som meget tvivlsomt, om man ikke vil indvirke skadelig paa Frekventsen af de lærde Skoler ved den Forhøielse af Skolepenge, som er vedtagen i det andet Thing. En Ting maa formentlig være klart, nemlig at man ved at forhøie Skolepengene i de lærde Skoler affærer flere Ubemidlede Udgang, til at nyde Godt af det lærde Skolevæsens Undervisning. Der er mangen Fader, for hvem det, som den ærede sidste Taler bemærkede er en meget væsentlig Udgift, som kan tynges haardt paa ham, at skulle betale fulde Skolepenge for sin Søn, allerede saaledes som Skolepengene nu ere. Der kan derfor ikke være ringeste Tvivl om, at, hvis Skolepengene